

KYLÄKOULUJEN PUOLESTA

Mikkelin kaupunki on vuonna 2009 kirjaamassaan Maaseutukaupunki Mikkeliiä koskevassa strategiassaan esittänyt, että Mikkelii muodostuu tiiviisti rakennetuista keskuksista, taajamista ja väljään asutusta maaseudusta. Kaikkien näiden alueiden kehittäminen on investointi tulevaisuuteen. Samaisessa strategiassa on esitetty viisi toimintalinjaa: elinkeinojen kehittäminen, ympäristöjen kehittäminen, paikalliskulttuurien kehittäminen, palvelujen kehittäminen ja osaamisen kehittäminen. Nämä viisi toimintalinjaa koskevat myös kyläyhteisöjä ja niiden asukkaita sekä kyläkouluja. Erityisesti paikalliskulttuurin kehittämisen toimintalinjassa mainitaan muun muassa kylätoiminnan ja kylähengen kehittäminen ja laajentaminen, kylien harrastustoiminnan vireyttäminen ja kaupungin kiinteistöjen, mukaan lukien kyläkoulut, käytön monipuolistaminen.

Jos nyt tarkastelemme tässä yhteydessä Mikkelin perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitystä, herää kysymys, miksi selvityksessä on otettu tarkasteluun vain opetus- ja oppimiskonteksti, eikä selvityksessä ole tarkasteltu tai tuotu esille kyläkoulujen käyttöastetta ja esimerkiksi harrastustoiminnan aktiivisuutta kyläkouluissa. Maaseutujen palvelut rakentuvat lähes poikkeuksetta kyläkoulujen ympärille. Kyläkouluissa tapahtuu siis erittäin paljon muuta varsinaisen opetuksen ja oppimisen rinnalla. Esimerkiksi käyttöaste täällä Hirolan kyläkoulussa on lähes 100 prosenttia kun huomioidaan koulupäivien jälkeinen ja viikonlopun yhteyteen liittyvä toiminta. Hirolan kylä on tiivis kylä, jossa kyläyhteisön jäsenet asuvat kohtalaisen lähellä toisiaan ja kyläyhteisön jäsenet toimivat tasavertaisesti yhteistyössä vauvasta vaariin. Toki väestö ikääntyy samaan tapaan kuin muualla Mikkelissä. Ikääntyminen ei ole kuitenkaan vain haja-asutusaluetta koskeva ilmiö vaan se koskee koko Mikkelin aluetta, mukaan lukien City Mikkelin. Hirolan kyläkoulun oppilasmääräennuste on muihin entisen maalaiskunnan alueen kouluihin verrattuna nouseva. Oppilasmääräennusteen mukaan koulun tulevaisuus näyttää hyvältä. Hirolan kylältä löytyy myös tulevia esikoululaisia, jotka lisäävät kyläkoulun oppilaskiintiötä esikoulun tullessa pakolliseksi ja toteutettavaksi kouluympäristön yhteydessä. Hirolan koulu on myös hyvä esimerkki siitä, että kyläkoulu avautuu ympäristöönsä ja kyläyhteisöönsä. Verrattaessa Hirolan kyläyhteisön ja kyläkoulun toimintaa esimerkiksi naapurikylän Ihastjärven toimintaan, voidaan todeta, että Hirolassa kehitys on tapahtunut aidosti kyläläisten ja Hirolan koulun oppilaiden ja henkilöstön toimintana, ilman ulkopuolista hankerahoitusta ja hankehenkilöstöä. Tämä on hatun noston arvoinen asia!

Mikkelillä on tähtäimessä avoin digitaalinen Mikkelii. Ihmetyttää tämän strategian näkökulmasta se, kuinka läpinäkyvää avoimuus on Mikkelissä. On selvää, että selvityksiä tehdään virkamiestyönä, mutta kylien neuvottelukunnan puheenjohtajana hieman ihmetyttää se, että avoimuus ei ole suoranaista vuorovaikutusta kuntalaisten kanssa. Mikäli kuulemis- ja keskustelutilaisuuksien järjestäminen kuulostaa päättäjien ja kaupungin virkamiesten näkökulmasta hankalalta tai aikataulullisesti ja rahoituksellisesti mahdottomalta, esitän vain kysymyksen, miksi Mikkelissä ei toteuteta aidosti avointa digitaalista Mikkeliiä ja tarjota kuntalaisille mahdollisuutta osallistua ja tuoda mielipiteitänsä näkyville digitaalisten avointen verkkopalveluiden kautta.

Monet perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvityksessä mukana olleista esittävät, että nykyiset lakkausuhan alla olevat kyläkoulut Hirola, Rämälä, Rahula, Vanhala ja Harjunmaa

eivät täytä taide- ja taitoaineiden sekä liikunnan opetuskriteereitä. Itse ihmettelen, miten taide- ja taitoaineiden sekä liikunnan opetus on muuttunut viimeisen kymmenen tai kahden kymmenen vuoden aikana? Uskallan epäillä, että maaseutukoulujen oppilailla on huomattavasti paremmat kädentaidot ja liikunnalliset kyvyt kuin City alueen lapsilla, juuri siitä syystä, että kädentaitojen ja liikunnan harrastaminen on luonnollinen osa maaseutujen ja kyläkoulujen lapsien arkipäivää. Myöskään uudet pedagogiset opetus- ja oppimismenetelmät eivät puolla isoja oppimisryhmiä. Esimerkiksi, uudet digitaaliset, tieto- ja viestintätekniset oppimisympäristöt korostavat pienryhmien merkitystä perusopetuksessa ja niistä saadut tutkimustulokset osoittavat, että maaseutukoulujen oppilaat omaksuvat uudet digitaaliset oppimisvälineet kaupunkikoulujen oppilaiden nopeammin ja oppivat käyttämään uudenlaisia oppimismenetelmiä tehokkaammin oman oppimisensa tukena. Tutkimustulokset myös näyttävät sen, että uudenlaisilla opetus- ja oppimismenetelmillä voidaan saavuttaa merkittäviä oppimistuloksia maaseutukouluissa verrattuna kaupunkikouluihin ja sitä kautta edistää kasvavien lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia.

Monet tutkimukset ovat myös osoittaneet, että maaseudun ja kyläkoulujen lapset ovat terveempiä luontaisen elinympäristönsä vaikutuksesta. Kuinka merkittävänä Mikkelin kaupunki pitää lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia? Miksi terveitä lapsia pitää siirtää ”sairaisiin” kouluihin? Eikö olisi kansanterveydellisesti järkevää säilyttää terveet koulut tai mikäli niiden lakkauttaminen on välttämätöntä oppilasmäärän vähentyessä, olisi ensiarvoisen tärkeää taata kasvaville ja kehittyville lapsille ja nuorille terve työympäristö. Terveistä kouluista ei tule siirtää lapsia sairaisiin kouluihin tai päiväkoteihin vaan lapsille tulee taata terve ja pysyvä hoito- tai kouluympäristö. Kroonisiin sisäilmasta johtuviin hengityssairauksiin sairastuu valitettavasti liian paljon ihmisiä vuosittain. Yhteiskunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ovat näiden osalta merkittävästi kalliimmat kuin yhden kyläkoulun säilyttäminen. Puhumattakaan lasten ja nuorten syrjäytymisestä ja siihen liittyvistä hoitokustannuksista. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisessä tärkeä merkitys on myös sillä, että jokaisen kuntalaisen puuttumisen kynnyks on matala ja kaikilla aikuisilla on yhtenäiset pelisäännöt. Kyläyhteisöllisyyden tukemisella lisätään merkittävästi yksilöiden hyvinvointia ja saatetaan parhaimmassa tapauksessa myös vähentää ammattiauttajien tarvetta. Nostan esille vanhat perinteet, jossa koko kyläyhteisö toimii alueen lasten kasvattajana. Yhteisesti luodut pelisäännöt madaltavat kynnystä puuttua havaittuihin epäkohtiin ja helpottavat kyläkoulujen kasvatustyötä, kun tiedetään jo kyläyhteisön jäsenten tavat ja käytännöt toimia. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna kyläyhteisöillä ja kyläkouluilla on vuosikymmenien perinteet, jotka ovat kasvattaneet aikaisempia ja nykyisiä sukupolvia mallikelpoisiksi yhteiskunnan jäseniksi.

Lakkautettaviksi esitettyjen koulujen koulukyydityksiasia on perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen selvityksessä mielenkiintoinen. Millä laskentakaavalla koulukyyditykset on laskettu ja onko kyydityksen järjestämisessä huomioitu se, että haja-asutusalueella koulumatka ei kulje suoraan linnuntietä vaan ensimmäisenä kyytiin noussut joutuu istumaan taksissa tai bussissa niin kauan, että taksi on täynnä tai se on kiertänyt koulumatkareittinsä ja pysähtyy seuraavan kerran koulun pihalle alueella. Koulumatka ylittyy näissä mittakaavoissa nopeasti ja useana päivänä kouluviikon aikana. Esimerkkinä esitän alakoulun aloittavan lapsen tilanteen, jossa Hirolan ja Rämälän koulu on lakkautettu. Ainut julkinen kulkuneuvo kulkee lapsen kodin ohi arkiamuaisin klo 6.50. Linja-auto kerää matkan varrelta lapsia, nuoria ja aikuisia kiertäen niin entisen Hirolan kuin Rämälän oppilaaksiottoalueet. Tämä linja-auto ei mene suoraan Sairilan koululle vaan matkakeskukseen.

Matkakeskuksessa tämän pienen koululaisen täytyy vaihtaa toiseen linja-autoon, joka vie Sairilan koululle. Entä sitten kotiinpaluu? Sairilasta varmaan pääsee aika jouhevasti keskustaan tai matkakeskukseen, mutta kyseisen pienen oppilaan kodin suuntaan starttaa julkinen kuljetus vasta klo 15.30 ja pysähtyy lapsen kodin kohdalla vasta klo 16.30. Kysyn, että onko tällainen koulumatka pienelle lapselle lyhyt ja turvallinen, jota myös laissa pyydetään noudattamaan? Joku teistä varmasti ajattelee mielessään, että miksi kyseinen lapsi ei voisi suunnata pohjoiseen, Haukivuoren kouluun. No varmaan voisi, mutta kuinka ollakaan aamuinen pohjoiseen päin kulkeva julkinen kuljetus on lakkautettu. Joten millä ihmeellä pieni koululainen pääsee Haukivuoren kouluun? Takaako Mikkelin kaupunki niille maaseudulla asuville lapsille koulukyydin niin että kuljetus on aikataulullisesti lyhyt ja myös turvallinen? Haastan Jaana Strandmanin tapaan Mikkelin päättäjät ja virkamiehet kulkemaan tämän oppilaan matkassa yhden kouluviikon, ilman kannettavaa tietokonetta, iPadia, kämmenmikroa tai kännykkää.

Joku varmaan ajattelee, että miksi lapsiperhe asuu kaukana taajamien ulkopuolella ja miksi he eivät voi muuttaa lähemmäksi keskustaa. Valitettavasti monen näiden haja-asutusalueella asuvan yritystoiminta tai elinkeinonharjoittaminen on mahdollista vain maaseudulla. Lehmiä, hevosia tai sikoja on aika vaikea siirtää torille vai tulemmeko muuttamaan toriparkin navetaksi. Enemmän kuin totta on myös se, että elintarvikkeet kauppojemme hyllyillä ja ruokapöydässämme tulevat maaseudulta ja monen kyläkoulun lapsen kotoa.

Kylieneuvottelukunnan puheenjohtajana pyydän teitä arvoisat päättäjät ja kaupungin virkamiehet astumaan kyläkoulujen lasten ja heidän perheidensä saappaisiin ja miettimään millaisia ratkaisuja Mikkeli haluaa tehdä kuntalaisten hyvinvoinnin, ympäristöjen hyvinvoinnin ja yritysten hyvinvoinnin hyväksi. Kilpailua kyläkoulujen välillä on turha tehdä, mutta tärkeää on muistaa se, että näillä perusopetusta ja varhaiskasvatusta koskevilla päätöksillä Mikkelin kaupunki satsaa tulevaisuuteen ja erityisesti tulevaisuuden kuntalaisiin.

Vehmaskylässä 2.10.2013

Teija Räihä

Kylieneuvottelukunnan puheenjohtaja, Filosofian tohtori